

Renesanční estetika

Renaissance

- Renaissance se dělí do tří etap:
- 1. Trecento (14.stol.) - přípravná fáze v umění a literatuře
- 2. Quattrocento (15. stol.) – skutečný začátek renesance
- 3. Cinquecento – 16. stol. – vrchol renesance

Renesance - charakteristika

- Renesance obrací svou pozornost k člověku a přírodě
- Důraz na hmotu a kvantitativní veličiny
- Proměna vnímání prostoru a času
- Hledání ideálních matematických proporcí – kánony krásy
- Umění svázáno s teorií

- Umění chápáno jako nápodoba viditelné přírody
- Subjektivita estetického prožitku
- Autonomie estetické oblasti
- Větší autonomie umění
- Zájem o antiku

Platónská akademie ve Florencii

- zřízena po dobytí Konstantinopole Turky v roce 1459 ve Florencii
- Působili zde učenci z oblasti byzantské říše
- Rozvíjení odkazu Platónova díla
- Centrum filosofického uvažování a umění

Úvahy o výtvarném umění

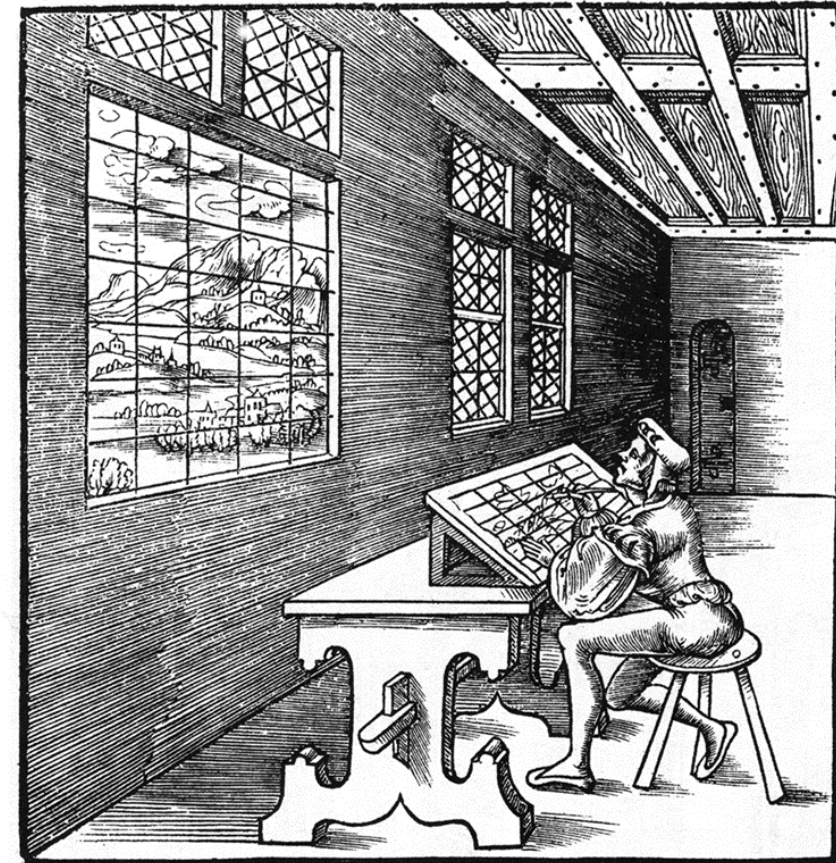
- Teoretické texty o umění i praktické návody
- Historiografická pojednání
- Malířství nejprve reflektují básníci (Boccaccio – Dekameron) – zmínka o Giottovi
- Distance od scholastického nahlížení na výtvarné umění
- Uměleckým ideálem je co největší věrnost nápodoby - perspektiva

Traktáty psané samotnými malíři

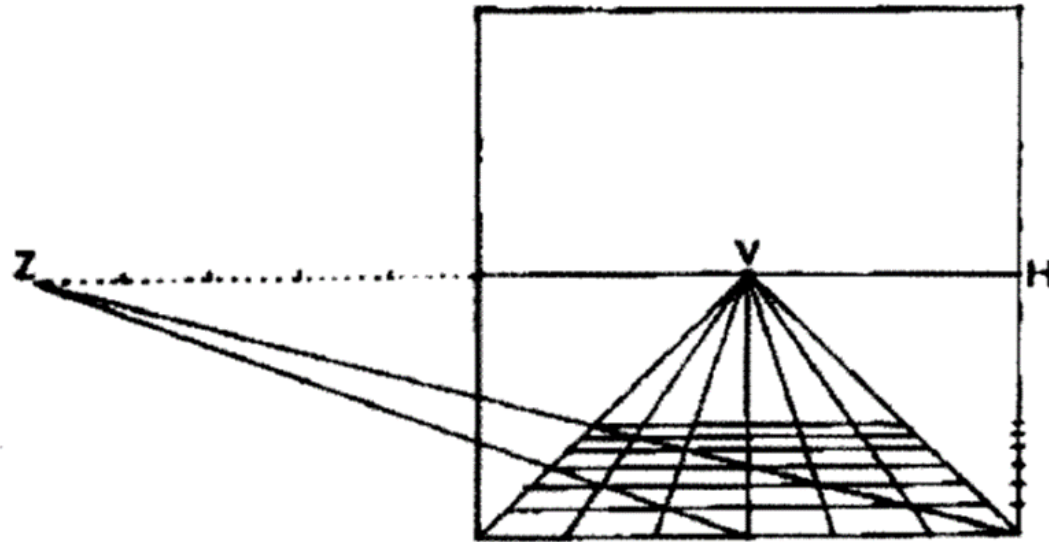
- Cenino Cennini (1370-1427)
- Úvahy o středověkém umění
- rukodělné dovednosti pro malířství nestačí, je nezbytná i patřičná dávka fantazie
- Umění se podobá poezii
- Umění má blízko k vědě – kritérium pro pozvednutí umění na vyšší úroveň

Perspektiva

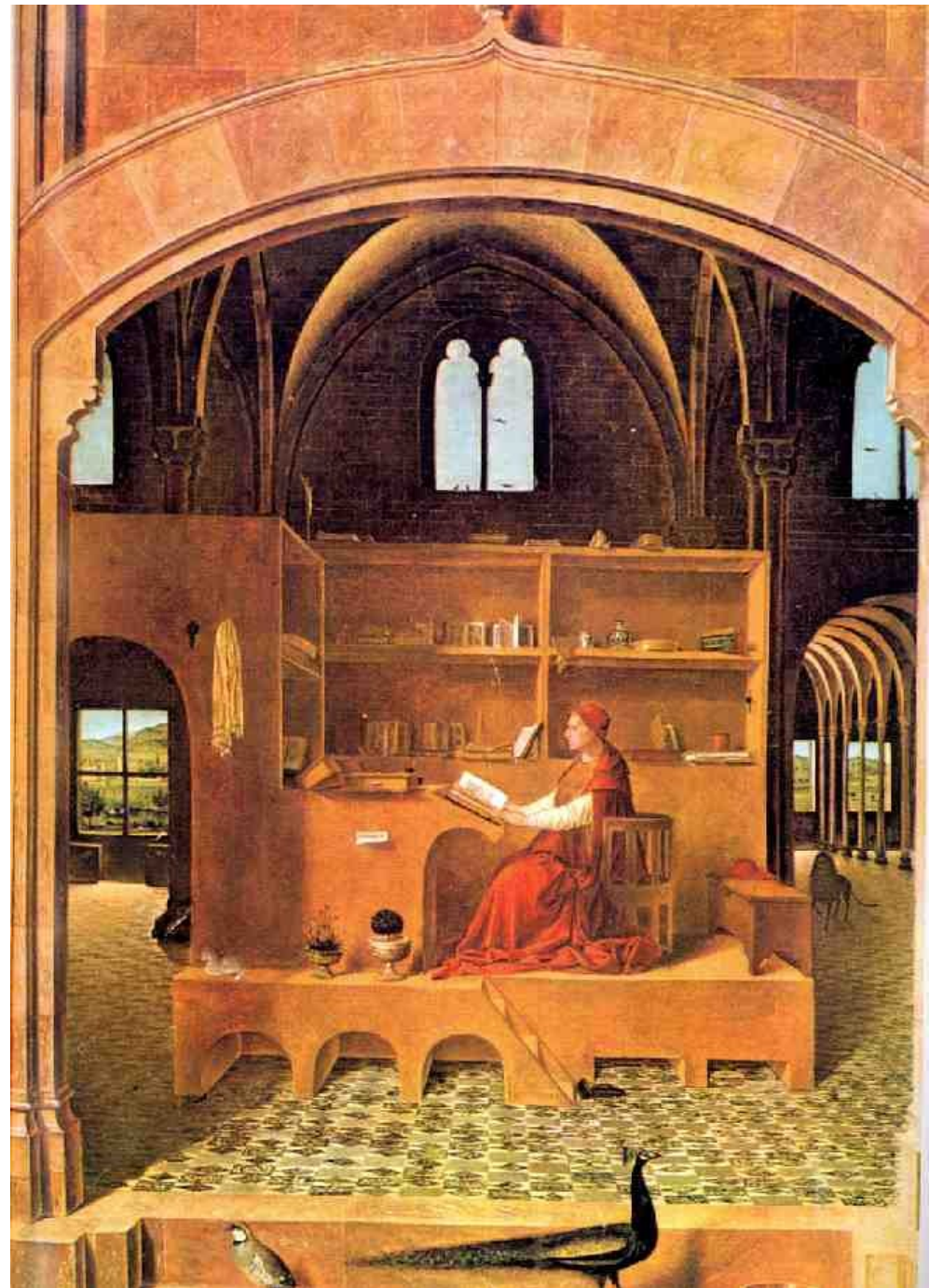
- Zobrazování objektů tak jako bychom se na ně dívali z okna nebo skrze rámeček
- Leon Battista Alberti – klíčová metafora okna
- Autor prvního teoretického pojednání o perspektivě - Della Pittura (1435)

System perspektivy – pohled směřuje do úběžného bodu

Antonello da Messina - Sv. Jeroným v
pracovně – otevřené okno

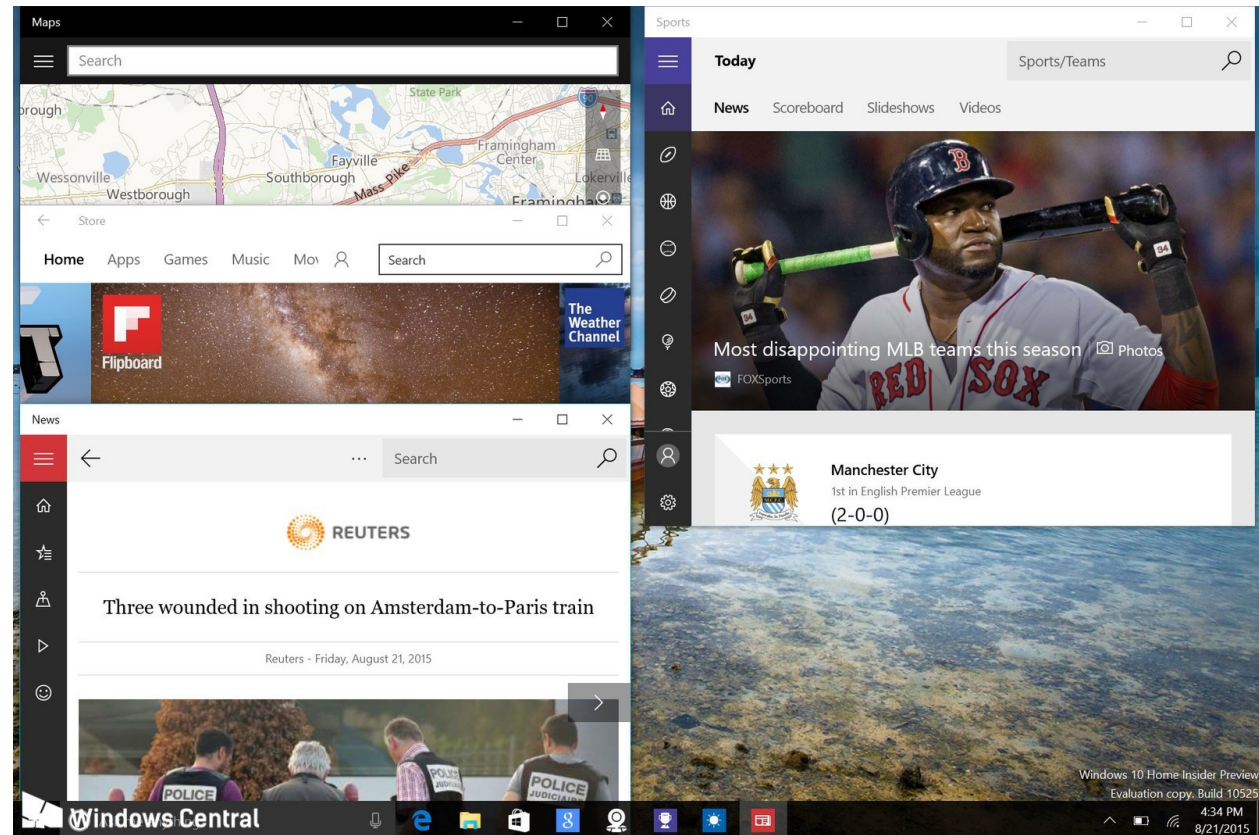
Ideologický rozměr perspektivy – je ztělesněním racionalistického způsobu myšlení
perspektiva jako způsob objektivního a vědeckého zachycení reality, eliminace subjektivního vidění

Film – Umělcova smlouva

<https://www.youtube.com/watch?v=ibzmo6w9x1M>

- Techniku perspektivního pohledu využívají také fotografie a digitální média

Leon Battista Alberti (1404-1472)

- Traktát O malířství – 3 knihy
- 1. Geometrie a perspektiva
- Formuluje zásady lineární perspektivy
- 2. systematika malířství jako jednoty tří částí – obrys, sestavení ploch, modulace světla

Leonardo da Vinci (1452-1519)

- Formuluje obecnější úvahy – chápe malířství jako jedno ze svobodných umění a také jako další vědu
- Dochází k tomu, že malířství je věda – pracuje s body, liniemi, geometrickými tvary, perspektivou...
- Malířství není řemeslo – malíř využívá rozum při tvorbě obrazu – uvažuje o velikosti, poměrech, stínech, světlu apod.

Srovnání jednotlivých umění

- Malířství se obrací k nejvyššímu ze všech smyslů – zraku
- Malířství představuje nejsrozumitelnější umění
- Díla přírody zachycuje nejreálněji ze všech umění
- Poezie rozkládá věci do slov – nelze v mysli složit původní obraz
- Hudba pomíjivá a abstraktní (uchována jen v notovém zápisu)
- Sochaři vytváří perspektivu automaticky, nemusí se jí učit, malířství pracuje s iluzí, proto hodnotnější

„Živý“ drak Leonarda da Vinciho

Ošklivost

- Koncepce ošklivosti proměnlivá v čase a prostoru
- Karl Rosenkratz – Estetika ošklivosti (1852) - zkoumá různé formy ošklivosti (duchovní, uměleckou, tělesnou ošklivost, absenci formy, banalitu, ohavnost apod.)
- Vymezuje pojem ošklivosti ve vztahu k pojmu krása

- Umberto Eco
- Synonyma se slovem krásné – líbezná, přitažlivá, sympatická, pohádková, harmonická
- Synonyma se slovem ošklivost – šeredná, odpuzivá, nečistá, nesnesitelná, ohavná
- Rozdílné emocionální zabarvení slov

- Rozlišuje dva typy ošklivosti:
 - 1. Ošklivost o sobě
 - 2. Formální ošklivost
- Ošklivost v umění problematická – něco ošklivého může být zachyceno tak, že to je krásné

Joel Peter Witkin – Un Santo Oscuro (1987)

